

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XIX. De Rerum Permutatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

mini directi, quippe qui omnem spem amitteret laudemini unquam accipiendi, & redeundi ad se utilis dominij. Ratio est, quia cum persona religiosa omnia illius jura ac bona transeunt in Monasterium, si capax sit, adeoque etiam Emphyteusis, & quilibet ususfructus, cum nullo jure excipiat. Si vero Emphyteusis non sit hereditaria: sed ex pacto, & providentia, tum ea non transit ad Monasterium, seu Religionem: sed in illa succedunt, post mortem Religiosi, qui ex investitura ad illam vocantur: commoditas tamen, seu utilitas Emphyteusos, interim dum Religiosus professus vivit, ad Monasterium pertinet: & si post mortem illius nulli adsint, qui vocantur ex investitura, Emphyteusis revertitur ad dominium directum, seu proprietarium, *Mol. cit. diff. n. 2. & 3. Sanch. c. l. n. 59. Laym. c. l. n. 15.*

Porro etsi in concessione, vel investitura Emphyteusos expressum sit, vel pactum initum, ne illa transferatur in Ecclesiam, vel personam potentiorum: nihilominus tamen eo non obstante, succedit Monasterium, vel Religio in illa Emphyteusis: tum quia non est alienatio propriè, cum Monasterium possideat, & fruatur locò Professi, cum quo una veluti persona censetur: tum quia illa prohibitio alienationis intelligenda est de voluntaria alienatione, quæ provenit ex facto hominis: non vero de illa, quæ sit necessarii ex legis dispositione, qualis est ista, ut bona Professi in Monasterium transeant, & quæ est accessoria ad personam ingredientis Religionem, ut loquitur *Abb. in c. In presentia; 8. nu. 73. de probat. Sanch. c. l. num. 65. Laym. c. l. num. 15.*

TITVLVS XIX.

DE RERUM PERMUTATIONE.

Quia non solum locatio & conductio: sed etiam contractus permutationis magnam cum venditione, & emptione affinitatem habet, ideò hic Titulus duobus præcedentibus subjungitur, qui etiam extat in Sexto & Clementinis.

§. I.

Quid sit permutatio, & quomodo à venditione distinguatur?

I.

Ræmittendum, permutatio dupliciter accipitur: Primò, generaliter ac latè, Secundò, specialiter & strictè, ut tradit *Molin. tract. 2. diff. 396. n. 1. Barb. in Collect. ad rubr. h. t.* Priore modo sumpta complectitur omnes contractus, non quidem gratuitos: sed respectivos, seu reciprocos, tam nominatos, quam innominatos, in quibus aliquid vicissim, seu ultro citroque datur, fit, aut promittitur in compensationem, seu commutationem pro alio: & in hoc sensu permutatio comprehendit etiam venditionem, in qua pecunia pro re, & locationem, in qua res, sive usus rei, aut operarum alicujus pro certa mercede commutatur: & societatem, item mutuum, in quo pecunia, vel alia res functionem recipiens, ut triticum, vinum, &c. pro alia ejusdem generis, & qualitatibus commutatur, & cambium, in quo pecunia pro pecunia, v. g. aurea pro argentea, vel pecunia in uno loco pro alia solvenda in alio loco commutatur, & sic de cæteris contractibus reciprocis. Secundò, accipitur permutatio specialiter ac strictè, pro eo contractu, in quo una res pro alia commutatur, prout res contra distinguitur à pretio, & facto, ut equus pro bove, vel equus pro equo, triticum pro vino: & ut sic permutatio est contractus distinctus à contractibus nominatis, & innominatis, prout ex dicendis magis patebit, *Mol. c. l. n. 2.* Et de permutatione in hac posteriore acceptione agitur, hoc Tit.

II. Assertio 1. Permutatio specificè, & strictè

sumpta est certa rei pro altera, vicaria, seu mutua præstatio, ut describit *Hofstiens. in summ. h. t. n. 2.* sive citius sic: est contractus innominatus juris gentium, & bonæ fidei, re & consensu constans, in quo certum in specie, seu individuo cum alia re certæ speciei, & individuæ commutatur, ut quando certus fundus pro certa domo datur, *Wesembec. in paratit. ff. de rer. permutat. n. 10.* Dicitur primò, contractus innominatus, quia licet videatur habere proprium, & speciale nomen: hoc tamen nomen permutationis non tam est specificum, quam genericum nomen, cum contractus ferè omnes permutatione quadam consent. Dicitur secundò, *juris gentium, & bonæ fidei, §. Actionum, Instit. de Affinib.* ubi actio, quæ ex permutatione competit, inter actiones bonæ fidei numeratur à jure gentium originem trahens. Dicitur tertio, *re & consensu constans*, quia solo consensu non perficitur: sed demum ex tradita initium obligationi præbatur, *l. 1. §. Item emptio, ff. h. t.* Dicitur quarto, *in quo certa res in specie est*. Nam si res incerta, sive in genere commutetur pro alia re in genere, seu incerta, v. g. equus aliquis indefinite pro equo, vel bove indefinite, tum non videtur esse propriè permutatio: sed magis esse contractus innominatus, do, ut des; quia ex permutatione oritur actio bonæ fidei, ex contractu vero, do, ut des, actio stricti juris, ut docent *Wesembec. c. l. Hofstiens. in summ. h. t. n. 2.* quamvis plures Dd. sint, qui negant esse differentiam inter permutationem, & contractum do, ut des, ut notat *Zafius in ff. h. t. n. 4.*

III. Assertio 2. Licet permutatio in multis conveniat cum venditione, & emptione: in pluribus tamen differt, ut patet ex *l. 1. ff. h. t.* Nam primò, in venditione alius est venditor, alius emptor, aliud metrum, aliud pretium: non item in permutatione; quia in hac datur res pro re, *cit. l. 1. in princ.* Secundò, permutatio non

non solo consensu contrahentium: sed rei traditæ interveniunt periculis, cit. l. 1. §. Item emptio, ideòque ex hoc contractu non oritur obligatio, nec actio, nullâ re secutâ, nisi stipulatio intervenerit, l. Ex placito 3. C. de rer. permut. Tertiò, in venditione non transit dominium, nisi pretium sit solutum, vel fides de eo habita: in permutatione per traditionem rei transfertur dominium, etiam si ab altera parte contractus non sit impletus, cit. l. 1. in fine, ubi dicitur, competere conditionem illi, qui ex sua parte satisfecit, quasi re non secutâ, Gl. fin. ibid. conditio autem non datur, nisi non domino, idque etiam colligitur ex l. Cum precibus; 4. C. eod. Mol. cit. dis. n. 6. Quartò, in permutatione locus est penitentiae, re adhuc integrâ, sive si contractus ab altera parte necdum sit impletus, l. Naturalis 5. §. Et si quidem, ff. de præscript. verb. Azor. p. 3. Instit. l. 7. de permutat. c. 2. in fine, Zasius ff. h. t. nu. 3. Quintò, differt permutatio à venditione, quia hæc valida est, etsi res aliena emptori ignoranti vendita sit; quia venditor pro dato sibi pretio de evictione obligatur, l. Venditori 18. ff. de evict. at res aliena permutari non potest, l. 1. §. Ideòque Padius, ff. h. t. ubi dicitur, alienam rem dantem nullam contrahere permutationem, idque etiam constat ex c. Cum venerabilis; 6. de except. ubi dicitur, quòd cum permutatio inter contractus bonæ fidei computetur, nec cum alio, quàm cum domino, vel cum eo, qui habetur loco domini, legitime valeat celebrari. Ratio discriminis est, quia permutatio non perficitur consensu: sed traditione, seu mutuâ rerum translatione: quare si hæc traslatio dominij ex una parte non impleatur, ex altera parte locum habet revocatio, seu conditio dati ob causam, causâ non secutâ, l. 1. C. h. t.

§. II.

An, & quatenus prohibita, vel permessa sit rerum Ecclesiasticarum permutatio?

IV. Assertio 1. Res Ecclesiasticæ, immobiles, vel mobiles, quæ servari possunt, juxta SS. Canones, permutari non possunt, absque causa utilitatis, & sine requisitis juris solennitatibus: ideòque commutationes hujusmodi, quæ ab Antecessoribus Prælati inconsultè, seu illegitimè factæ sunt, à Successore emendandæ, seu revocandæ sunt, prout statuitur in c. Ut commutationes; 2. h. t. & in c. Sine exceptione; 52. caus. 12. q. 2. Imò etiam ipse Prælati Antecessor, qui illegitimè, & in damnum Ecclesiæ res commutavit, revocare eas potest, ac debet, dum in administratione toleratur, c. Si quis; 6. de reb. Eccles. alien. Gl. in cit. c. 2. V. Inconsultè, h. t.

V. Ubi Notandum primò. Minor causa sufficit ad permutandum, quàm ad vendendum; quia permutatio rei Ecclesiasticæ cum alia re simili minùs obest Ecclesiæ, & sæpe eidem est utilis, Laym. in dis. Can. rer. Eccles. alienat. Thesi 74.

Notandum secundò. Pænæ juris dectetæ in male alienantes non incurruntur à permutantibus illegitimè res Ecclesiasticas, nisi permutatio per tradi-

tionem rerum ex utraque parte sit completa; quia antea non censetur contractus esse absolutus, cum non consensu, sed rei utrinque datæ traditione perficiatur, Laym. c. l. & dictum §. Præced. sicut idem obtinet in venditione Simoniaca, prout videre est apud eundem Laym. l. 4. Theol. moral. tract. 12. c. ult. num. 68.

VI. Assertio 2. Potest res immobilis Ecclesiæ cum alia re immobili, quæ majoris, vel æqualis sit pretij, seu valoris, licet commutari, si Princeps ex rationabili causa id petat: modò talis commutatio communi consensu utriusque partis (Principis & Ecclesiæ) fiat, & pragmatica sanctio promulgata sit, prout statuitur in c. Si Princeps; 1. h. t. quod est desumptum, ex Auth. de non alienand. aut permutan. reb. Eccl. §. Ut autem Lex, Vers. Si non; Collat. 2. Exemplum dat Joan. Andr. hic n. 2. Si Princeps velit ampliare suum Palatium, vel hortum construere, & Ecclesia habeat vicinum prædium, vel Castrum munitioni opportunum adversus hostium incursus, potest illud prædium, vel Castrum commutari, pro alio prædio, vel Castro majoris, vel saltem æqualis valoris, propter necessitatem, aut commoditatem Principis: tamen ex illa commutatione Ecclesia non majorem utilitatem percipiat, modò nullum damnum inde incurrat. Ratio est, quia merita Principis erga Ecclesias, & honor ipsi debitus exigere videntur, ut iustæ ipsius petitioni satisfiat, si absq; Ecclesiæ incommodo, seu damno fieri possit. Veruntamen necessarium est, ut in hac commutatione interveniant etiam aliæ juris solennitates, videlicet tractatus Capituli, consensus, & auctoritas Superioris, ut tradit Joan. Andr. hic n. 3. contra Hostiens.

VII. Notandum præterea primò. Licet aliàs in Jure, nomine Principis solus Imperator, vel Rex, aut alius, qui nullum Superiorem recognoscit, intelligi debeat: potest tamen hoc extendi etiam ad alios magnos Ecclesiæ Patronos, ac Fundatores; quia cum talis permutatio non sit coacta, sed petita ex rationabili causa, nec in damnum cedat Ecclesiæ, hoc ipso censeri debet eam utilem esse, quia fit propter honorem Patroni valde potentis, & de Ecclesia multum meriti, & ad majorem ejus benevolentiam conciliandam, Laym. in cit. dis. Thesi 75. Quare tali casu sufficiens adest causa permutandi, non item vendendi; quia venditio magis noxia est Ecclesiæ, quàm permutatio cum re majore, vel etiam æquali: nisi Princeps, cui fit venditio, se obliget, quòd pretio constituto aliam rem Ecclesiæ utiliore, vel saltem æquè commodam comparare velit, juxta cit. c. Sine exceptione; caus. 12. q. 2. Laym. cit. Thesi 44.

Notandum secundò. Pragmatica sanctio est decretum Principis super causâ publicâ, cum consilio procerum facta, juxta l. ult. §. ult. ff. de divers. re-script. hic autem accipitur pro confirmatione Imperatoris, vel alterius Principis scripto facta, cum causæ cognitione, super quadam permutatione, Gl. hic V. Pragmatica.

VIII. Assertio 3. Mancipia, seu servi Ecclesiæ non debent pro aliis mancipiis commutari, nisi in ordine ad libertatem, ita videlicet, ut mancipia, quæ erant Ecclesiæ, fiant libera, seu perperam libertatem consequantur: alia verò mancipia

» (Laicorum) quæ pro illis commutantur, subji-
 » tur servituti Ecclesiæ; quia quod semel DEO con-
 » secratum est, ad humanos (id est, sæculares) usus
 » transferri non decet, prout statuitur in c. Mancipia;
 » 3. & ibi Gl. V. Ad humanos, h. t. Mancipia autem, seu
 » servi Ecclesiæ Divinis servitiis deputari censentur, &
 » hinc non possunt etiam Laicis, seu privatis personis
 » donari, vel aliâ ratione in earum dominium trans-
 » ferri, nisi ex licentia Papæ, juxta c. Ecclesiasticis; 67.
 » caus. 12. q. 2.

» IX. Similiter in c. Injustum; 4. h. t. statuitur,
 » quod mancipia, quæ fideles DEO & Sanctis ejus
 » pro remedio animarum suarum obtulerunt, &
 » consecraverunt, non debeant per donationem, vel
 » commutationem iterum in servitutem sæcularem
 » redigi, cum SS. Canones servos tantum fugitivos
 » distrahi permittant. (c. Fugitivi; § 4. caus. 12. q. 2.)
 » Et ideo Ecclesiarum Rectores, seu Prælati caveant,
 » ne unius elemosyna fiat peccatum alterius (quod
 » tunc fit, quando piæ foundationes, & donationes
 » majorum à posteris diripiuntur, vel minuuntur,
 » Abb. hinc n. 1.) Imò etiam absurdum est, ut servus
 » ab Ecclesiastica dignitate (seu servitio Ecclesiæ)
 » discedens humanæ fiat obnoxius servituti.

X. Assertio 4. Licet Ecclesiæ, & Beneficia non
 possint vendi, seu pro pretio dari: possunt tamen Ec-
 clesiæ, & Beneficia, non tantum sit teneantur, seu pos-
 sideantur in titulum, de quo §. seq. sed etiam si tenean-
 tur jure proprietatis, seu incorporationis, ex justa cau-
 sa utilitatis, & accedente Superioris auctoritate, aliis-
 que juris solemnitatibus, permutari, tum per se, tum
 quoad possessiones eis annexas. Est communis sen-
 tentia Dd. apud Abbat. in c. Ad Questiones 6. n. 2. h. t.
 Prima pars, quod non possint vendi, probatur; quia
 Beneficia quippe spiritualia non possunt pretio æsti-
 mari, adeoque neque pro pretio, aut aliâ re tempo-
 rali pretio æstimabili dari, vel comparari, c. Cum
 pridem; 4. de pact. c. Super eo; 7. & c. Prætereā; 9. de
 transact. nulla autem emptio, & venditio est sine pre-
 tio, §. Item pretium, Instit. de empt. Gl. in cit. c. Ad Que-
 stiones; V. Per se queat, h. t. Secunda pars, quod pos-
 sint permutari, sumitur ex eodem c. Nam cum duæ
 » Ecclesiæ Conventuales, five duo Monasteria in
 » quadam Diocesi haberent sibi unitas duas Paro-
 » chias, unâ cum possessionibus, seu redditibus suis,
 » (quæ proinde à Monasteriis illis possidebantur, non
 » in titulum Beneficij; sed in proprietatem, ad suorum
 » Conventuum, seu Religiosorum sustentationem, ut
 » notat Abb. hinc n. 2. & Suar. lib. 4. de Simon. c. 34. n. 13.)
 » utrumque Monasterium volebat duas illas Paro-
 » chias permutare propter majorem vicinitatem,
 » quia utraque Parochia erat magis vicina alteri Mo-
 » nasterio, quàm illi, cui erat subjecta. Sed quia
 » una ex illis Parochiis uberiore proventus tempo-
 » rales habebat, quàm altera: ideo Ecclesia Con-
 » ventualis, seu Monasterium, cui ditior Parochia
 » erat subjecta, & incorporata, petijt certam aliquam
 » pecuniæ summam superaddi, ut sic permutatio ad
 » æqualitatem redigeretur: Quæsitum fuit, an id li-
 » citè possit fieri? Respondet Clemens III. permuta-
 » tionem ipsarum Ecclesiarum Parochialium per se
 » & seorsim esse instituendam (quia spirituale cum
 » spirituali potest permutari, Gl. hinc V. Per se) &
 » permutationem possessionum, cum refusione cer-

tae quantitatis pecuniæ, eò quod possessiones unius
 » Parochiæ, majoris sunt valoris propter abundan-
 » tiores proventus annuos, idem per se ac seorsim
 » faciendam esse (quia possessiones illæ sunt merè tem-
 » porales, ideoque inter se permutari possunt) ita ta-
 » men, ut hi contractus permutationum inter se non
 » misceantur.

XI. Circa prædictum Cap. Notandum primo.
 Potest una Ecclesia cum altera permutari, si ad Pra-
 latus spectent jure proprietatis, five incorporationis,
 contentientibus ijs, quorum interest, de qua permu-
 tatione loquitur cit. c. Ad Questiones; idque etiam
 sumitur ex c. Cum venerabilis; 6. de except. ubi Ec-
 clesiæ S. Viti, unâ cum possessionibus, & pertinentiis,
 cum alijs quibusdam Ecclesiis ab Episcopo cum con-
 sensu Canonicorum permutata fuisse asseritur. Quid
 si possessiones, & redditus Ecclesiarum æquales sint,
 tunc unâ cum Ecclesiis, tanquam accessoria, five per-
 tinentia transire possunt: & tunc sufficit unicus con-
 tractus permutationis. Si verò sint inæquales, tunc
 ad vitandam Simonie suspicionem, ne fortè jus spi-
 rituale unius Ecclesiæ æstimari, & in ejus compen-
 sationem ejusdem redditus majores tribui videantur;
 consultum est, ac tutius, ut duo distincti contractus
 sub diversa verborum formâ instituantur, quorum
 unus sit permutationis Ecclesiarum secundum se, in
 quo scilicet jus spirituale Ecclesiæ cum jure spirituali
 alterius Ecclesiæ seorsim permutatur: postea verò al-
 ter permutationis, aut venditionis possessionum, quæ
 sunt annexæ Ecclesiis permutandis, in quo redditus
 utrinque collati secundum æqualitatem compen-
 santur, prout tradit Alex. de Nervo in cit. c. Cum vene-
 rabilis, n. 8. absolute tamen loquendo, id non est ne-
 cessarium: sed sufficere videtur, si fiat permutatio,
 per modum, seu formam unius contractus duobus æ-
 quivalentis, hoc modo: Parochiam N. unâ cum par-
 diis, & juribus adherentibus, permutamus cum Pa-
 rochia N. ita tamen, ut uberiore proventus alterius
 Parochiæ compensentur, solutis mille aureis: nam
 cum possessiones Ecclesiis annexæ secundum se tem-
 porales sint, & pretio æstimabiles, ideo seorsim se
 separatâ à jure spirituali Ecclesiarum, pecuniâ æsti-
 mari, vendi, & permutari possunt: & quatenus ex
 una parte possessiones, & redditus unius Ecclesiæ supe-
 rant possessiones, & redditus alterius Ecclesiæ, excessus
 ille pecuniâ compensari potest, sine vitio Simonie, &
 sub unâ formâ contractus, qui tamen virtualiter duos
 partiales in se contineat: tunc enim propriè non mi-
 scentur contractus permutationum, quod prohibet-
 ur in cit. c. Ad Questiones; h. t. licet simul & concomi-
 tanter fiant, quia compensatio pecuniaria non fit
 pro jure spirituali Ecclesiæ: sed pro re temporali so-
 lum, nec etiam amplius aliquid temporale datur pro
 re spirituali, quod esset propriè miscere contractus,
 ut advertit Suar. cit. c. 34. n. 13. Laym in cit. dist. Theol. 77.

Porrò in hoc ipso casu censeri debet institutus
 contractus permutationis, quamvis ex altera parte
 unâ cum specie sit datum, seu numeratum pretium;
 quia principalis intentio contrahentium fuit permuta-
 re, quæ in contractibus spectanda est, arg. l. Tem-
 tur; 6. §. Si vendidi, ff. de act. empt. In dubio autem,
 si non constet de intentione, inspiciendum est, an
 species, seu merx sit majoris valoris: an verò pre-
 tium præponderet; quia à potiori res accipit deno-
 mina-

minationem, l. Si quis; 38. ff. de contrah. empt. l. Queri-
tur; 10. ff. de stat. hom. l. Quicquid; 27. §. Partes, ff. de
acquir. rer. dom. c. 3. de consecr. Eccles. Abb. in cit. c. Ad
Questiones; num. 4. h. t. Laym. c. l. Barb. in Collect. hic
num. 2.

XII. Notandum secundò. Beneficia perpe-
tuò unita alicui Ecclesiæ, vel Monasterio, non cen-
sentur amplius Beneficia: sed potiùs quasi extincta,
quoad titulum, & velut prædia subiecta temporali
dominio ejus Ecclesiæ, cui sunt unita, ex communi
Regula Canonistarum apud Suar. c. l. & Laym. l. 4.
tract. 10. c. ult. §. 5. q. 6. idèdque permutari possunt,
etiam adjectâ pecuniâ, quoad bona annexa, quæ sunt
simpliciter temporalia; neque per se annexa titulo,
seu iuri spiritali Ecclesiæ, cui sunt unita ipsa Bene-
ficia.

Notandum tertio. Aliter requiritur consensus,
seu auctoritas Superioris, quando Beneficium ali-
quod permutatur cum alio, quod possidet in titu-
lum: & aliter, si permutetur Beneficium, quod posside-
tur in proprietatem. Nam priore casu, requiritur au-
thoritas Superioris; quia Beneficium sine Canonica
institutione obtineri non potest, c. 1. de R. J. in 6.
posteriore verò casu, si permutentur Beneficia, quæ
possidentur jure proprietatis, consensus seu auctori-
tas Superioris requiritur propter alienationem rei
Ecclesiasticæ, quæ in permutatione intervenit, c. Nul-
li; §. de reb. Eccles. alien. c. Sine exceptione; §. 2. caus. 12.
q. 2. Abb. in cit. c. Ad Questiones; nu. 5. h. t. Laym. in
cit. dif. Thes. 76.

§. III.

De permutatione Beneficiorum, & conditionibus ad illam re- quisitis.

XIII. Permutatio Beneficij est mutua, seu re-
ciprocâ duorum Beneficiorum resignatio, per quam
duo Clerici sua Beneficia dimittunt, ut quisque Be-
neficium alterius obtineat, v. g. si Titius suum Bene-
ficium dimittat, sive illi renunciet, in favorem Sem-
pronij, ut ipsi illud conferatur: & vicissim Sem-
pronius suum Beneficium dimittat, sive ei renunciet in
favorem Titij, ut ipsi conferatur, dicitur Titius &
Sempronius sua Beneficia invicem permutare, quare
in omni permutatione continetur mutua renuncia-
tio Beneficij, non simpliciter, sed ex causa permuta-
tionis facta, Aror. p. 2. Instit. l. 7. c. 29. q. 1.

XIV. Queritur jam primò, quæ conditio-
nes necessariò requirantur ad validam, & licitam per-
mutationem Beneficiorum? Resp. requiritur primò,
ut uterque permutans habeat jus in Beneficio permuta-
to, Rebuff. in praxi Benef. Tit. de permutatione, nu. 9.
Garc. tract. de Benef. p. 11. c. 4. n. 19. Nam si unus
eorum nihil habeat juris in Beneficio, quod permuta-
tur, ut quia per Simoniam, vel aliâ sine vero titulo
illud obtinuit, irrita est permutatio; nemo enim po-
test permutare cum alio, nisi rem suam, vel in qua
jus habet, c. Venerabilis; 6. de except. & l. 1. ff. de rer.
permut. ac proinde alter permutans redire potest ad
Beneficium, cum non absolute renunciârit: sed ob

Tomus III.

causam permutationis, quæ secuta non est, arg. c. Si
Beneficia; 20. de præb. in 6. Abb. in cit. c. Venerabilis;
num. 23. Idque procedit, etiam si is, qui jus non
habet in Beneficio, illud permutet cum legitima
Superioris auctoritate; nam Superior non simplici-
ter, & liberè confert tale Beneficium: sed causâ per-
mutationis, ergo cum hæc sit irrita, Superior non
habet voluntatem Beneficium permutandi, Aror. cit.
c. 29. q. 19. Et hinc, qui obtinuit secundum Bene-
ficium incompatible cum primò, non potest permutare
primum cum alio simili; quia illud ipso jure va-
cat, ita, ut non sit amplius ipsius, Less. l. 2. de just.
c. 34. n. 195.

XV. Requiritur secundò, ut uterque per-
mutantium Beneficium suum resignet in manu Super-
ioris Ordinarij, cui Beneficium est subiectum, sive
is sit unus idemque, sive alius, Rebuff. c. l. n. 4. Less.
c. l. n. 196. ut colligitur ex c. unic. ibi: In manibus tuis
ipsa resignant, h. t. in 6. Sed hic jam dubitatur, an
resignatione ab uno factâ, si aliter permutantium nò-
lit, vel non possit vicissim Beneficium suum resigna-
re, adeoque permutationem complere, possit is,
qui resignavit, suum Beneficium repetere? Respon-
detur affirmativè, ut tenet Aror. c. l. q. 21. Zasius in
Comment. h. t. num. 31. Nam qui resignavit, non ab-
solutè, & simpliciter ei renunciavit: sed sub condi-
tione, si non suspensivâ, saltem resolutive, ut cum
alterius Beneficio commutetur, ergo conditione, seu
modo non servato, potest Beneficium prius repetere
per conditionem causâ datâ, causâ non secutâ. Id-
que colligitur ex c. Cum universorum; 8. h. t. Ubi cum
Canonicus G. & Clericus L. cepissent inter se tra-
ctare de permutatione præbendarum suarum; quia
utrique parti ita expedire putabant, & G. præben-
dam suam resignasset, illa consanguineo dicti L.
assignata fuit: imple tamen L. suam præbendam, si-
cut promiserat, vicissim resignare noluit. Re de-
latâ ad S. Pontificem Clementem III. is respondit:
licet hi Clerici, per seiplos (sive propriâ auctori-
tate) de jure non potuerint Ecclesiastica Beneficia
permutare: quia tamen deceptis, & non decipi-
entibus jura subveniunt, & simplicitati venia dan-
da est: idèd mandare se, ut si constiterit, prædi-
ctum G. ita deceptum fuisse: amoto à præbenda
consanguineo ipsius G. vel quolibet alio injusto
detentore, ea supradicto Canonico G. restitua-
tur.

Ex decisione hujus cap. colligitur, licet dictus Ca-
nonicus G. qui propriâ auctoritate Beneficium suum,
causâ permutandi resignavit, & tradidit, de jure
potuerit hac præbendâ, quam resignavit, privari, ta-
men si vicissim nihil receperit, ut notat Gl. hic V. Sim-
plicitati, idèdque ex gratia solum fuit illi præbenda
sua restituta, tum ne alter, qui resignare noluit, ex
malicia sua commodum reportaret, tum ut simplici-
tati venia tribuatur, ut habetur in Textu; quia jura
deceptis ex simplicitate subvenire solent, eisque pa-
rere: præsertim si sint tales personæ, quibus juris
ignorantia non obest, ut sunt rustici, minores natu,
faminiæ, & milites, l. Regula; 8. ff. de juris & facti
ignor. Abb. hic n. 7. Veruntamen si omnia legitimè
acta fuissent, potuisset Canonicus G. de jure, effectu
permutationis non secuto, sive non receptâ vicissim
præbendâ alterius, suam, quam resignavit, repetere,
tanquam

tanquam datam ob causam, causâ non secutâ, *Gl. hic V. Simpliciter, in fine, & Abb. n. 8.*

XVI. Porro utrûm hoc casu opus sit novâ collatione Superioris. an verò propriâ auctoritate possit resignans redire ad suum Beneficium, non consentiunt DD. Posterius tenent *Gl. in cit. c. Cum universorum; V. Simpliciter, Less. c. l. num. 195. Azor. cit. c. 29. q. 21. §. Altera est; Paris. l. 1. de resignat. q. 14. n. 12. & seqq.* qui tamen requirunt sententiam Superioris declarantis permutantem posse redire ad suum Beneficium; quia Beneficium ab alio jam possessum non potest quis propriâ auctoritate occupare. Ratio illorum est, quia renunciatio Beneficij non fuit absolutè, & simpliciter facta: sed limitatè, ac dependenter ab effectu permutationis, ergo eo non secuto sine culpa resignantis, idem censetur, ac si resignatio facta non esset, eâque nihil operatur, defectu necessariæ conditionis. Sed prius & oppositum, quod opus sit novâ collatione Beneficij, etiam si permutatio effectum non habuerit, docet *Abb. in cit. c. pen. num. 8. h. t. Rebuff. c. l. num. 11. & 16. Barb. l. 3. Jur. Eccles. c. 15. §. 5. num. 169. Zæsius in Comment. b. t. num. 2. & alij plures.* Ratio est, quia per resignationem factam, licet ex causa permutationis, Beneficium resignatum verè vacat, cum possit post resignationem alteri conferri, ut colligitur ex *Clement. unic. h. t.* ergo cum resignans titulum Beneficij resignati ex causa permutationis amiserit, non potest, propriâ auctoritate, illud denuò occupare, citra vitium intrusionis, alioquin incurreret pœnam decretam in *c. Eum qui; 18. de præbend. in 6.* Non obstat, quod videatur facta resignatio sub conditione, si & alter permutans resignet suum Beneficium: nam ea conditio, non tam est suspensiva, quàm devolutiva, & tacitè inest, quæ non facit actum simpliciter conditionalem, neque ejus effectum suspendit; *l. Conditiones; 99. ff. de condit. & demonstr.* adeoque non impedit, quominus resignatio habeat suum effectum, ita ut jus, seu quasi dominium transferatur in alterum, quamvis decepto jus suum sit restituendum per Judicem. Idque confirmatur ex *l. 1. §. fin. ff. h. t. ubi habetur, quod si unus permutationis causâ tradidit rem suam alteri, alter verò nolit vicissim rem suam tradere, non vindicationi rei sit locus, quia per traditionem dominium est translatum: sed conditioni, quasi re non secutâ, quæ supponit dominium rei traditæ esse translatum in accipientem, cum nemo rem suam possit condicere, §. Sic itaque, *Instit. de action.* Neque etiam obstat *Tex. in c. Si Beneficia; 20. de præb. in 6. ibi: Ad Beneficia sua priora liberè revertantur:* nam id ita accipiendum, non quasi propriâ, sed cum Superioris auctoritate, ad illa reverti possint, juxta *c. 1. de R. J. in 6.* atque hæc posterior sententia videtur probabilior.*

XVII. Requiritur tertio, ut post permutationem Beneficiorum ex utraque parte factam, & à Superiore admissam, fiat collatio ipsorum Beneficiorum sic vacantium, *Less. cit. c. 34. nu. 197. Garc. cit. c. 4. num. 85.* ita tamen, ut Beneficia, ex causa permutationis ab aliquibus resignata coram Superiore, non alijs, quàm ipsis permutantibus, conferantur (ab illis, in quorum manibus facta est resignatio, vel ab alijs collatoribus) alioquin si alteri alicui præter permutantes, conferantur,

collatio est irrita; idque ne concessione juris utentibus, præsertim circa spiritualia, illudatur, pro ut statutum habetur in *Clement. Ne concessione, unic. h. t. & ibi: Gl. V. Conferantur.* Ratio est, quia permutantes non omnino absolute resignant: sed adjecto modo, ut permutantibus Beneficia resignata conferantur.

XVIII. Ubi Notandum primò. Ante decisionem hujus Clement. Prælati, coram quo facta est renunciatio Beneficij ex causa permutationis, summo juris rigore, seclusâ æquitate, ita liberè poterat conferre Beneficium, cui renunciatum fuerat, ac si ex pura renunciatione vacaret, ut tradit *Covarr. l. 1. resol. c. 5. num. 5.* quia Beneficia permutationis causâ resignata verè vacant, eò quod Titulus & possessio per talem renunciationem sint abdicata, sicut per renunciationem simplicem, juxta *c. unic. h. t. in 6. & ex communi docet Paris. l. 11. de resignat. Benefic. q. 5. num. 20.*

Notandum secundò. Non est necessarium, ut resignationes ab utroque permutante, vel collationes ipsis simul, & eodem tempore fiant: sed possunt fieri ex intervallo, præsertim quando Beneficia sunt in diversis Diocesisibus, adeoque resignari debent coram diversis Episcopis, & ab illis postea conferri, *Rebuff. c. l. num. 36. Azor. cit. c. 29. q. 28. Less. l. num. 197.*

XIX. Requiritur quartò, ad licitam permutationem Beneficiorum faciendam, ut fiat interveniente auctoritate Superioris Ecclesiastici, ut colligitur ex *c. Quæstum; 5. h. t. in quo rescribit Urbani III. quod non tantum commutatio dignitatum in Concilio Turonensi (relato in *c. Majoribus; 8. de præbend.*) sit prohibita: sed etiam generaliter commutationes præbendarum de jure fieri non possint (subintellige, sine auctoritate Superioris, ut notat *Gl. hic V. Non possint*) præsertim præmissâ pactione, seu conventionione partium, quippe quæ circa jura spiritualia, vel spiritualibus connexa Simoniam continet. Additur in fine ibidem, quod si Episcopus ita necessarium esse perspexerit, licet potest personas de uno loco ad alium transferre, ut quæ in uno loco minùs utiles videntur, alibi seutius exercere valeant.*

XX. Pro intellectione hujus cap. Notandum primò. Quod Beneficia Ecclesiastica, quæ conferuntur in titulum, non possunt propriâ, seu privâ auctoritate possidentium permutari, *Abb. hic num. 2.* prout etiam statutum est in *c. pen. h. t. ubi dicitur, quod ipsi Clerici per se, (sive propriâ auctoritate) de jure non possint Ecclesiastica Beneficia permutare.* Ratio est, tum quia Beneficia Ecclesiastica sine Canonica institutione (adeoque absque auctoritate Superioris habentis potestatem instituendi, vel conferendi) licetè obtineri non possunt, *c. 1. de R. J. in 6.* Tum ne Clerici de Beneficiis, tanquam de rebus suis, in quibus idem jus & dominium habeant, quod in bonis patrimonialibus, liberè disponere videantur: tum quia nemo potest Beneficium suum dimittere, & aliud obtinere, quod sit permutatione, sine consensu Superioris, *Azor. cit. c. 29. q. 2.*

XXI. Notandum secundò. Et si Clerici non possint permutare inter se sua Beneficia & Præbendas, præmissâ conventionione, seu pactione mutuâ, sine consensu

sensu Superioris, imò tales pactiones tanquam Simoniacæ prohibita sunt in hoc c. & c. ult. de pact. possunt tamen licetè prius inter se tractare, & convenire de permutatione faciendâ, non quidem absolute, ita, ut illam statim pro rata, ac firma habeant: sed illam dirigendo in consensum, & auctoritatem Superioris, in cuius manu Beneficia resignare velint, permutationis faciendâ causâ, ut tradit *Gl. in Clement. unic. V. Volentibus, h. t. Abb. ibid. num. 5. & in cit. c. Questum; num. 10. Garc. cit. c. 4. n. 56. & alij.* Ratio est, quia hoc est medium moraliter necessarium ad finem permutationis obtinendum, ut partes prius inter se agant, & conferant de hoc negotio: concessâ autem re aliquâ, concessa etiam censentur omnia, sine quibus illa commodè expediri, vel obtineri non potest, c. *Præterea; 5. de offic. deleg. Suar. l. 4. de Simon. c. 23. num. 7.* Imò non tantum possunt permittentes inter se convenire, & se obligare ad permutationem sub conditione, si Prælati consenserint: sed etiam possunt se obligare, quod non velint illam revocare: sed stare conventionem initâ, nisi Superior eam ratam non habeat, seu consensum neget, talis enim conventio nullibi reperitur prohibita, *Suar. c. l. num. 8.* Neque obstat *cir. c. pen. h. t.* quia in illis non improbat præcisè tractatus de permutatione: sed permutatio ab utraque parte completa propriâ auctoritate.

XXII. Notandum tertio. Dupliciter fieri potest permutatio Beneficiorum. Primum, motu proprio Episcopi, vel alterius Superioris, etiam sine consensu eorum, qui permittuntur, *Abb. in cit. c. Questum; n. 7.* Sic potest Episcopus, v. g. Parochum Dilinganum transferre ad Parochiam Lavinganam, & Lavinganum ad Parochiam Dilinganam, hæc enim translatio respicit immediate personas, quæ ab una Ecclesia, vel Beneficio ad aliam Ecclesiam, vel Beneficium transferuntur, ut patet ex *Tit. de transl. Episc. nec fit per modum contractus: sed solius Superioris, seu Prælati auctoritate, & per se, ac directè, non in utilitatem translatorem, sed Ecclesiæ, Suar. cit. c. 32. n. 4.* Unde ob necessitatem, vel utilitatem Ecclesiæ, quia v. g. Parochus ob odium apud plebem, etiam sine culpa sua, contractum, minus utilis in tali loco futurus putetur, auctoritate Episcopi, Parochiâ illâ privari potest, & ad aliam transferri, *Abb. in cit. c. Questum; num. 8.* Secundò, etiam ipsa Beneficia inter se mutuo consensu & conventionem permittentium commutari possunt, cum Superioris auctoritate, ut patet ex *Rubrica hujus Tituli, de rerum permutatione; nam jus spirituale cum alio simili jure spirituali secundum se permutari potest, sine Simonia etiam juris positivi, si accedat Superioris auctoritas, quæ ideo requiritur in Beneficiorum permutatione, ne aliquis jure spirituale Beneficij videatur dari, non pro alio jure spirituali Beneficij: sed pro temporali commodo annexo Titulis Beneficiorum, sive pro proventibus Beneficialibus.*

XXIII. Notandum quarto. Non tantum prohibita est permutatio Beneficiorum inter se, quoad titulos, si privatâ auctoritate fiat: sed etiam quoad præbendas eis annexas, *Suar. cit. c. 32. n. 16. & 17.* Ratio est, quia prohibitio juris est generalis, & sine

ulla exceptione. Et quidem permutari non posse quoad titulos, propriâ auctoritate, certum est; quia nullus Beneficiatus potest se abdicare suo titulo, nec renunciare, nisi Prælati conferat, ut patet ex *Tit. de renunc. & Reg. 1. in 6.* Sed neque præbendæ titulis Beneficiorum annexæ, privatâ auctoritate, permutari possunt; quia nequeunt à titulis separari propriâ auctoritate permittentium; nam Canonicus, vel alius Beneficiatus non habet jus percipiendi fructus temporales præbendæ, nisi propter spirituales officium, ad quod tenetur ratione sui tituli, ergo quamdiu retinet eundem titulum, tenetur ad idem officium, ac proinde non potest ratione illius consequi aliam præbendam, quippe quæ inseparabiliter annexa est tali titulo Beneficij, & non alteri: quamvis possint Beneficiati, propriâ auctoritate, commutare ipsos fructus præbendæ, vel futuros præbendarum suarum, cum etiam vendere illos possint; quia ut sic merè temporales sunt, *Suar. c. l. num. 17.* Ex quo sequitur, quod non tantum præbendæ, quæ sunt in diversis Ecclesiis, vel in eadem; sed quæ diverso jure censentur, quia habent diversa onera annexa, vel munera, privatâ auctoritate permutari non possunt: sed neque illæ præbendæ, quæ sunt in eadem Ecclesia, & ejusdem rationis; cum generaliter omnis permutatio præbendarum indistinctè jure Canonico sit prohibita, sine Superioris auctoritate, *Suar. c. l. n. 17.*

XXIV. Caterum permutatio Beneficiorum, sine auctoritate Superioris, adeò est prohibita Clericis, ut si illa propriâ auctoritate inter se permittent, ea amittant, iisque per sententiam Judicis sunt privandi, prout decernitur in *c. Cum olim; 7. h. t.* Ubi cum duo S. & B. Archidiaconatum, & Præposituram inter se commutassent: Archidiaconus contra Papam Innocentio III. in Curia Romana sponte confessus fuit, permutationem dignitatum inter ipsos peractam esse: Præpositus verò B. idem negavit, asserens quod Præposituram purè, & sine conditione resignavit, & Archidiaconatum, post resignationem ipsius S. sibi factam, assecutus fuerit. Quare Pontifex cum novisset, Præpositum B. permutationi consensum dedisse, S. verò publicè errorem suum confessum fuisse, utrumque hunc Præpositurâ, illum verò Archidiaconatu per sententiam definitivam privari mandavit. Hinc patet, qui dignitates & Beneficia, propriâ auctoritate, commutant, illis privandi sunt per sententiam, *Gl. Magna hic in notatis, Garc. p. 11. c. 4. num. 58.* Hodierno verò jure permittentes Beneficia incurrere excommunicationem, iisque privatos esse ipso jure per *Extravag. 2. de Simon. inter communes, tradit Suar. l. 4. de Simon. c. 57. num. 41. Garc. c. l. num. 59.* Contrarium tamen tenet, *Less. l. 2. c. 35. num. 100. & Laym. l. 4. tract. 10. c. ult. §. 5. q. 4.* nempe ipso jure non amitti Beneficia; cum permutatio sine Superioris auctoritate facta sit irrita, adeoque nullum effectum producere possit, ac proinde sicut propriâ auctoritate resignarunt sua Beneficia: ita suâ auctoritate ad eadem redire posse, saltem in foro conscientie, & quamdiu per sententiam judicis in penam ijs non privantur, juxta *cir. c. Cum olim, h. t.*

XXV. Por-

XXV. Porro præter conditiones hæcenus allatas, requiritur etiam ad legitimam permutationem Beneficiorum, ut fiat ex iusta causa, quam Episcopus cognoscere, & de ea judicare debet, *Rebuff. c. l. num. 19. Garc. cit. c. 44.* eaque generatim duplex est, videlicet necessitas, vel utilitas Ecclesie, *Azor. p. 2. l. 7. c. 30. q. 4.* Imò probabile est, quòd etiam fieri possit in utilitatem, & commodum ipsarum personarum permutantium, dummodo illud commodum saltem indirecè & consecutivè redundet etiam in ipsius Ecclesie utilitatem, & ea aliud inde incommodum non sit passura, *Gl. in cit. c. pen. V. Utilitati. & ibid. Abb. in 7. & in cit. q. Quæsitum; num. 6. h. t. Azor. c. l. Garc. c. l. num. 47.* ut si v. g. Parochus nequeat in loco commorari, propter aeris intemperiem, vel quia propter linguæ imperitiam non potest ibi bene fungi munere suo, &c. sufficit autem causam subesse ex parte uniùs ex permutantibus, et si nulla sit ex parte alterius, *Garc. c. l. num. 49.*

Præterea necessarium est, ut permutatio fiat, requisito consensu eorum, qui jus eligendi, vel conferendi, vel præsentandi ad Beneficium commutatum habent, *Gl. in cit. c. unic. V. Collationem, h. t. in 6. & in Clement. unic. V. Conferantur eodem; Abb. in cit. c. Quæsitum; num. 9. Garc. c. l. num. 72. & alij.* nam in actibus, qui aliorum iuribus præjudicare possunt, iure communi requiri debet eorum consensus, quorum ea res interest, *Azor. cit. l. 7. c. 29. q. 32.* alioquin permutatio facta sine consensu illorum, invalida est ipso iure, vel saltem ad ipsorum petitionem rescidenda erit, *Azor. c. l.* Quòd si permutatio fuerit Ecclesie necessaria, vel utilis, Patronus vel alius interesse habens consentire debet, si verò sine iusta causa, consentire recuset, nihilominus poterit Episcopus permutationem approbare, & admittere, *Abb. c. l. & Azor.*

Denique requiritur, ut antequam possessio Beneficij accipiatur, publicatio fiat permutationis in Ecclesiis permutatis, juxta formam Constitutionis Gregorij XIII. quæ incipit: Humano vix iudicio: edita Anno 1573. 5. Januar. *Ugolin. de offic. Episc. c. 50. §. 20. num. 3.* quamvis tam, quoad permutationes coram Ordinario factas, non esse receptam in pluribus locis refert *Garc. p. 11. c. 3. n. 289.*

XXVI. Quæritur secundò, cujus Superioris auctoritate Beneficia permutari debeant? Resp. non solum Papa: sed etiam Episcopus proprius loci, in quo Beneficium situm est, permutationes Beneficiorum ex causa utilitatis, vel necessitatis instituere potest, ut constat ex c. *Quæsitum; §. h. t.* ubi generaliter prohibetur commutatio Beneficiorum, & soli Episcopo datur facultas permutandi personas, seu transferendi ab uno Beneficio ad aliud, & ex c. *unic. ibi: In manibus tuis ipsa resignent. eod. in 6.* Ratio est, tum quia nemo potest se abdicare suo Beneficio, eique renunciare, nisi coram suo Superiore Ordinario: tum quia ad Episcopum spectat iure communi Beneficiorum collatio, & institutio, c. *1. Cum ex in-juncto; 12. in fin. de hæretic.* ac proinde ad illum etiam spectat providere, ne indignis Beneficia conferantur etiam ex causa permutationis. Nomine autem Superioris Ordinarij intelligitur hic, non solum Episcopus, eoque Superior, ut Archiepisco-

pus: sed etiam quilibet alius Prælati, qui ex consuetudine, vel privilegio quasi Episcopalem jurisdictionem habet, nullique Episcopo est immediatè subiectus, et si Episcopus non sit, sive dignitatem Episcopalem non habeat, ut docet *Abb. in cit. cap. Quæsitum; num. 4. h. t. Azor. cit. c. 29. q. 4. Suar. cit. c. 32. n. 14. Garc. cit. c. 4. num. 70. & alij.* quia potestas interponendi auctoritatem in permutatione Beneficiorum competit Superiori, ratione jurisdictionis Episcopalis: non ratione dignitatis, vel Ordinis Episcopalis.

Verùm *Silvest. V. Permutatio; 2. & alij,* nonnulli putant, quòd auctoritatem possint præstare permutationi, etiam alij inferiores Episcopo, ad quos spectat collatio talium Beneficiorum, vel institutio, etiam si fortè nec dignitatem, nec jurisdictionem Episcopalem, vel quasi habeant: idque præcipue colligi videtur ex c. *unic. h. t. in 6.* ex illis verbis: *Illos tamen, qui secundum juris formam, sua Beneficia, in eadem Diocesi ad tuam collationem spontanea permutare volentes, liberè ac sine fraude in manibus tuis ipsa resignant.* Per quæ verba indicatur, permutationes Beneficiorum non pertinentium ad collationem Episcopi, non posse ipsum Episcopum instituere: sed requiri consensum Collatoris Ordinarij, qualis cum possit esse Prælati inferior carens jurisdictione Episcopali, videtur ejus approbatio sufficere ad permutationem, Quæ sententia et si non omni probabilitate careat: in praxi tamen prior, quæ communior, & tutior, servanda est, nisi inferior Collator Ordinarius, qui Episcopali jurisdictione non est præditus, ex consuetudine legitime præscripta acquisierit potestatem approbandi permutationes Beneficiorum; cum talis jurisdictio, ac potestas, secundum omnes, præscribi possit. Aliàs verò conclusa consuetudine, & spectato iure communi, approbatio permutationis Beneficiorum spectat ad Episcopum: & non ad inferiorem Collatorem, nisi jurisdictionem Episcopalem, vel quasi habeat: collatio verò Beneficiorum permutatorum, si ad Episcopum non spectet, fieri debet ab ijs, ad quos ea de jure, vel consuetudine pertinet, neque fieri potest ab Episcopo, sine consensu illorum, *Suar. cit. c. 34. num. 14.* Et ratio est, quia cum permutatio Beneficiorum regulariter non fiat sine translatione personarum, quoad munera, seu officia, vel etiam quoad loca: ad Episcopum, vel similem Prælatum pertinet, ei auctoritatem præstare; quia interest Ecclesie & Diocesis, ut cum ejusdem utilitate, vel saltem sine illius incommodo fiat: executio verò remittenda est ad eum, ad quem spectat collatio; quia non debet, cum illius præjudicio, permutatio fieri, *Suar. c. l.*

XXVII. Ubi Notandum primò. Si Episcopus habeat jus conferendi Beneficium situm in altera Diocesi, ex consuetudine, vel alio jure speciali, non potest admittere resignationem illius, etiam, ex causa permutationis, sive præstare auctoritatem permutationi: sed id spectat ad Episcopum loci, in quo Beneficium est situm, *Garc. cit. c. 4. num. 72.*

Notandum secundò. Si Episcopi permutare velint Beneficia, quæ ipsi ex dispensatione Apostolica possident in sua Diocesi, debent permutationem

instituire coram Metropolitano, qui quoad hoc est Superior ipsorum, & loco Episcopi Ordinarii, *Suar. cit. c. 32. num. 9. Barbof. l. 3. Jur. Eccl. c. 15. §. 5. num. 177.* Item si Episcopus permutare velit cum Capitulo suo Beneficium, quod possidet, requiritur auctoritas Archiepiscopi: sed si permutet cum alijs, sufficit consensus Capituli sui, *Silvest. V. Permutationis 2. n. 2.*

Notandum tertio. Si quis Beneficium in una Diocesi situm permutare velit cum alio, ad aliam Diocesim pertinentem, requiritur, ut intercedat utriusque Episcopi, cujus jurisdictioni subiecta sunt illa Beneficia, auctoritas, *Azor. cit. c. 29. q. 8.* Si verò Ecclesie vel Beneficia permutata sint exempta, ad Papam, non ad Episcopum pertinet approbatio, *Rebuff. Tit. de permutat. n. 20.*

Notandum quarto. Vicarius generalis Episcopi non potest prestare auctoritatem permutationibus Beneficiorum, nisi ex speciali mandato Episcopi, *Azor. cit. c. 29. q. 4. §. Dubitatur.* Neque etiam sufficit, quod habeat speciale mandatum ad conferendum, *Garc. c. 1. n. 74.*

Notandum quinto. Collegium Canonicorum, Sede vacante, non habet jus admittendi permutationes Beneficiorum, quorum collatio ad solum Episcopum spectat; quia licet ea, quae sunt jurisdictionis Episcopalis, mortuo Episcopo, transeant ad Capitulum Cathedrale: non tamen potest conferre Beneficia, quorum jus conferendi soli Episcopo competit: & solus Episcopus potest Clericum ad Beneficium promovere: & amovere: & permutare Beneficia, & permutationem approbare, non est actus necessitatis, sicut confirmare, vel instituire: sed jurisdictionis voluntariae, in qua Capitulum non succedit, *Azor. cit. c. 29. q. 4. §. Deinde dubitatur, Garc. cit. c. 4. num. 80.*

Porro licet certum tempus jure non sit praefixum, intra quod Superior, in ejus manibus facta est renunciatio, ex causa permutationis, illud conferre teneatur potest tamen, si Ordinarius Collator sit negligens, per suum Superiorem compelli, ad conferendum intra certum tempus ipsi praefixum, alioquin ipse permutationem exequatur, *Franc. in c. unie. h. t. in 6. n. 11. Azor. l. 7. c. 30.*

§. IV.

Quenam Beneficia permutari possint cum alijs, vel non possint?

XXVIII. Assertio I. Ordinariè omnia Beneficia inter se liberè permutari possunt in manibus Superioris, ut ex communi docet *Suar. l. 4. de Simon. c. 34. num. 1. Garc. cit. c. 4. num. 11.* quia jura in hoc nihil distinguunt, adeoque nec nos distinguere debemus, & quod non reperitur prohibitum, censeri debet esse permixtum. Imò etiam unum Beneficium cum pluribus, & plura cum uno licet permutare; quia pluralitas non vitiat permutationem, dummodo ea plura Beneficia sint compatibilia, vel saltem ex concessione Ordinarii, coram quo fit permutatio, simul obtineri possint. Secus est, si Beneficia plura, quae permutantur, sint jure incompatibilia, ita, ut sitis

Tomus III.

Papae dispensatione simul, obtineri nequeant: tum enim permutari non possunt cum Beneficio alterius; quia dispensatio non transit de persona ad personam: sed tunc opus est novà dispensatione Papae, sine qua plura simul haberi nequeunt, *Azor. cit. c. 29. q. 11.*

XXIX. Quod autem dictum est, Beneficia posse permutari ad invicem: Id extenditur primò, quòd etiam Beneficia inaequalia licet inter se permittantur, si sint inaequalia in temporalibus, ut quia unum est pingue uberes habens redditus, alterum tenuius: siue quoad spiritualia, quia unum habet adjunctam dignitatem, vel administrationem, aut officium; alterum non item: vel quia unum est curatum, alterum simplex; nam omnium eadem est ratio, quia permutatio solum fit, quoad spirituales Titulum Beneficij, non attentà dignitate, vel praebenda ei annexa, aut redditibus temporalibus, adeoque inaequalitas ista non impedit, quòd minus, accedente Superioris auctoritate, commutari possint, *Rebuff. c. l. num. 40. Azor. cit. c. 29. q. 15.* Extenditur secundò, possunt Clerici permutare sua Beneficia, etiam si non eorum possessionem sint adepti, quia sufficit quòd quis habeat jus in re in Beneficio, licet non habeat ejus possessionem, ut teneat permutatio, *Franc. in c. unie. n. 16, h. t. in 6. not. 6. Garc. cit. c. 4. n. 15. at verò, qui habet tantum jus ad rem, v. g. praesentationis, seu nominationis ad Beneficium, non potest hoc jus suum commutare cum alio simili jure, vel cum Beneficio, tum quia non habet jus in re, sed tantum in spe: tum quia hujusmodi gratiae sunt personales, seu personae certis tantum concessae, quae ad alios transferri non possunt privata auctoritate, *Abb. in c. Cum olim 7. n. 4. h. t. ubi id docet, de habente gratiam expectativam ad Beneficium vacantem, Rebuff. c. l. n. 23. Azor. cit. c. 29. q. 23. Garc. c. l. n. 17.* Quare talis permutatio non tam fieri nequit, quòd sit Simoniacae; cum utrinque commutentur tantum jura spiritualia: quàm quia ista jura sunt personalia, quae non excedunt casum expressum, adeoque neq; personam ejus, cui concessa sunt, c. Cui 27. de praeb. in 6. Et hinc hujusmodi permutationes non sunt irritae, si interveniente Superioris auctoritate, objustam causam fiant, *Less. cit. c. 34. n. 199.**

Extenditur tertio, etiam Beneficia manualia, siue ad nutum revocabilia permutari possunt, dummodò unum manuale cum alio manuali permutetur; nam qui illa obtinent, jus habent in istis Beneficijs, quamdiu illis non privantur, & possunt illa in perpetuum retinere, adeoque nihil est, quod impediatur permutationem, *Azor. cit. c. 29. q. 5.*

Extenditur quarto, etiam Beneficium commendatum commutari potest, si datum sit in Commendam perpetuam, quae vim, & effectum tituli habet, ac proinde perinde habetur: ac si collatum esset in titulum. At verò commendatum ad tempus permutari non potest, quia Commendatarius temporalis jus, & titulum non habet in Beneficio, adeoque illud transferte nequit in alterum, cum nemo, nisi rem suam permutet, *Abb. in cit. c. Cum olim 7. num. 3. h. t. Azor. cit. c. 29. q. 11.* Qui tamen addunt, posse Beneficia commendata etiam ad tempus permutari, auctoritate ejus, qui illa commendavit, & non alterius; quia censetur alteri idem jus conferre, seu concedere.

P p

Exten-

Extenditur quindò, si pensio sit erecta in Titulum Beneficii; potest hoc cum illa permutari, etiam in manibus Episcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris; quia talis pensio verè est Beneficium *Suar. l. 4. de Simon. c. 33. n. 2.* Non autem potest Beneficium permutari auctoritate Episcopi, pro pensione Ecclesiastica, seu spirituali, ut ex probabiliori sententia docet *Suar. cit. c. 33. n. 4. & seqq.* quia jure tantum permittitur est Episcopo, ut approbet, ac permittat permutationes Beneficiorum, ergo cum versetur in materia potius odiosa, quam favorabili, quippe quæ est contra antiquos Canones, quibus generaliter prohibetur omnis pactio in Beneficiis, & juribus spiritualibus; ideo non debet ea concessio juris extendi à permutatione Beneficiorum, ad permutationem pensionum, cum pensio propriè non sit Beneficium, non enim est jus perpetuum: sed morte pensionarij extinguitur, *Suar. c. l. n. 8.* At verò auctoritate Papæ talis permutatio fieri potest; quia cum in illa permutetur spirituale pro spirituali, non est prohibita jure Divino, adeoque si auctoritate Papæ fiat, nulla Simonia committitur, nec quidem juris positivi, quia Papa est supra jus positivum, *Suar. c. l. n. 3.* Multò minùs verò potest Beneficium permutari cum pensione merè temporali, nec quidem auctoritate S. Pontificis; quia tunc venditur Beneficium pro re merè temporali, quæ est Simonia contra jus Divinum, ut ex communi docet *Suar. cit. c. 33. n. 9.* Id tamen cum Papæ auctoritate licitè fieri posset, ut pensio temporalis, non in compensationem Beneficij detur: sed in congruam sustentationem resignantis Beneficium in manibus Papæ ipsi assignetur, *Suar. c. l. n. 10.*

XXX. Assertio 2. Sunt & quædam Beneficia Ecclesiastica, quæ cum alijs permutari non possunt. Veluti primò, Beneficia unita alicui Ecclesiæ, vel Monasterio, vel alteri Beneficio; permutari non possunt, *Azor. cit. c. 29. q. 7. Garc. cit. c. 4. n. 23.* Idque procedit primò, de Beneficiis unitis, postquam unio sortita est effectum; tum quia, cum per unionem extinguitur sit Titulus, & nomen Beneficij, ita ut non censeatur Beneficium per se separatum, sed membrum ejus, cui est unitum, ideo sicut non potest resignari, ita nec permutari, *Garc. c. l. n. 24.* ubi tamen n. 26. addit, quòd Beneficia unita, etsi non eum alijs, inter se tamen videntur posse permutari. Deinde idem dicendum de Beneficiis unitis, antequàm unio sortita est effectum; quia permutatio subsequens unionem, impediret ejus effectum; nam Beneficium sic permutatum transiret ad alium, videlicet ad alterum ex permutantibus; & sic permutatio cederet in præjudicium ejus Ecclesiæ, vel Monasterij, cui Beneficium permutatum est unitum, *Azor. cit. c. 29. q. 7. Garc. c. l. n. 27.*

Secundò, Beneficia reservata S. Pontifici non possunt permutari auctoritate Ordinariorum, vel etiam Legatorum Sedis Apostolicæ; quia Beneficia permutata debent conferri permutantibus: sed Beneficia reservata Papæ vacantia non potest conferre Ordinarius loci, vel Legatus Pontificius, *Azor. c. l. q. 10.* Tertidò, Beneficium litigiosum non potest permutari cum alio non litigioso; quia res litigiosa, quamdiu lis pendet, nequit alienari, nec pignori dari, & propriè non est sua, ac propria, *Azor. c. l. q. 4.* Quartò, non potest Beneficium permutari cum alio jure spirituali, v. gr. jure Patronatus, aut decimarum, ut ex communi do-

ctet *Azor. cit. c. 29. q. 22. Suar. l. 4. de Simon. c. 31. n. 14. & seqq.* quia permutatio jure Canonico solum permittitur est inter Beneficia: non autem cum rebus diversis ordinis, quæ non sunt Beneficia.

XXXI. Sed jam occurrit Quæstio hic decidenda, an, & quâ ratione, quando Beneficia sunt inæqualia, licitum sit inæqualitatem supplere, & compensare, datâ pecuniâ, vel aliâ re æquivalente, ac pretio æstimabili? Resp. primò, si Beneficia sint inæqualia in dignitate, & Titulo, sive officio spirituali, & pecuniâ vel alia res temporalis detur ad supplendum excessum, sive inæqualitatem in re spirituali, intuitu juris spiritualis, in quo unum Beneficium alterum excedit, id illicitum est, & Simoniam continet, non tantum contra jus positivum: sed etiam contra jus Divinum, quia tunc venderetur spirituale pro temporali, sicut ex parte; ideoque fieri non potest, etiam accedente auctoritate Superioris, quæ vitium Simonie contra jus naturale, & Divinum tollere non potest, ut docet *Abb. in c. Ad Quæstiones; 6. n. 3. h. t. Silvest. l. V. Permutatio, 2. q. 6. Suar. l. 4. de Simon. c. 34. n. 3.* quare si Beneficium dignius, & tenuius commutetur cum Beneficio pinguiore, sed minùs digno, eâ intentione, ut compensetur excessus dignitatis in uno, per excessum fructuum in altero, Simonia committitur: quæ tamen nec in foro externo præsumi poterit, si putè, ac nullè fiat talis permutatio in manibus Superioris, adeoque rectâ intentione, quæ in dubio præsumenda est, quamdiu non constet de mala intentione, ut notat *Suar. c. l.*

XXXII. Resp. secundò, si Beneficia sint inæqualia in redditibus temporalibus, non potest excessus fructuum Beneficij pinguioris compensari per pecuniâ, vel aliam rem temporalem, solvendam ex parte Beneficij tenuis, etiam si talis permutatio fiat, accedente auctoritate Prælati Superioris, nihilominus enim Simoniam continet, contra jus positivum, & Divinum, ut docet *Covarr. l. 1. resol. c. 5. n. 8. & 9. Suar. cit. c. 34. n. 4. 6. & 9. contra Silvest. c. l.* Idque probatur primò, à priori, quia talis compensatio non potest fieri per pecuniâ, quin vendatur id, quod in Beneficio est spirituale, ergo non potest fieri sine Simonia contra jus Divinum. Ant. probatur, quia licet talis contractus sit permutatio, quatenus spirituale pro spirituali jure, & integri redditus Beneficij tenuioris pro parte equali reddituum Beneficij pinguioris dantur: quatenus tamen certa pecuniâ datur pro reliquo excessu reddituum, est emptio illius partis reddituum Beneficij pinguioris, per quam emitur pro illa parte Titulus spiritualis: nam illa pars reddituum non emitur, nisi quatenus annexa est spirituali Titulo Beneficij, & acquirenda per spirituale officium, propter quod datur Beneficium, ergo illâ parte venditâ, sequitur necessitas etiam vendi ipsum spirituale Titulum, cui est annexa, juxta c. *Si quis objecerit; 7. caus. 1. q. 6.* ubi Pascalis Papa ait: *qui connexorum alterum vendit, sine quo alterum provenit, neutrum in venditum relinquit, Suar. c. l. n. 7.* Nec quippiam juvat, quòd intentio contrahentium sit, pecuniâ non dare pro Beneficio, quatenus quid spirituale est, sed solum, quatenus habet redditus temporales: nam permutantes suâ intentione non possunt separare fructus annexos spirituali Titulo Beneficij ab ipso, ac proinde non possunt facere, quòd minus pars illa reddituum vendatur, & ematur; quatenus annexa est spirituali Titulo, & con-

consequenter, ut illa vendita, non censetur venditus Titulus spiritualis.

XXXIII. Probatur secundo à posteriori, quia aliqui etiam licitum esset, simpliciter alicui resignare Beneficium, non ex causa permutationis, dando illi gratis titulum spirituale: sed vicissim recipiendo ab illo pecuniam in compensationem reddituum Beneficialium, saltem quatenus excederent redditus necessarios ad congruam sustentationem: at hoc Simoniacum est, & illicitum, ut omnes concedunt; quia redditus illi venderentur ut annexi titulo spirituali, adeoque ipse etiam Titulus spiritualis Beneficij, cui redditus consequenter sunt annexi: ergo idem dicendum est in permutatione, quae habet admixtam partialem venditionem, & emptionem, ut jam declaratum, *Suar. c. l. n. 8.* Neque verò talis permutatio licita redditur per auctoritatem Superioris Papae inferioris, v. g. Episcopi; quia permutatio rei spiritualis pro pecunia, vel aliare temporali ita jure est prohibita, ut nullius Superioris auctoritate possit coonestari; *c. ult. c. Cum pridem, 4. de pact. Suar. c. l. num. 10.* Imò non tantum jure positivo: sed etiam Divino, quia Episcopus non potest separare fructus annexos Beneficio à titulo Beneficij, adeoque facere, quin pecunia detur pro illis, ut annexis spirituali titulo, & per consequens pro ipso titulo, quod est prohibitum jure Divino, *Suar. c. l. num. 11.* Non obstat *c. Quasi in 5. h.* quia in illo non est sermo de permutatione rei spiritualis pro temporali: sed de pura Beneficiorum inter se permutatione, quod ea non debeat fieri sine auctoritate Episcopi. Neque etiam obstat *cap. Ad Quaestiones 6. h. t.* quia ibi tantum agitur de commutandis Ecclesiis quoad proprietatem, & quoad possessiones, seu bona patrimonialia Ecclesiarum, quorum redditus non sunt annexi spirituali juri, officio, aut titulo, sicut redditus Beneficialia, aut decimarum: sed sunt bona merè temporalia Ecclesiae ad sustentanda ejus onera, adeoque seorsim ab Ecclesiis permutari possunt, *Suar. c. l. n. 13.* & patet ex supra dictis.

XXXIV. An autem auctoritate Papae possit fieri talis permutatio sine Simoniae vitio, dubitari potest? Probabile est posse, ut docet *Suar. c. l. n. 12.* non quidem per modum propriae permutationis, nec proprie dispensationis, cum nec S. Pontifex dispensare possit in jure Divino: sed mutando materiam, potest enim Papa separare à pinguioris Beneficij titulo partem reddituum, & applicare illos ei, qui tenue Beneficium recipit, & pingue dimittit, in sustentationem ejusdem, adeoque permittere, ut fructus sic separati pecunia compensentur ab eo, qui pingue Beneficium recipit, & pro tenui commutat, vel etiam ut is, qui pingue Beneficium recipit, det aliquid alteri, non in compensationem fructuum Beneficialium: sed in congruam sustentationem ejus, qui pro pingui tenue Beneficium recipit. Addit tamen *Suar. c. l.* quod Papa non soleat hoc ordinarie permittere; quia periculum est, & mali sciem habet.

§ V.

An permutatio Beneficiorum fieri possit, non obstantibus gratiis expectativis?

Tomus III.

XXXV. Sensus Quaestionis est, an gratiae expectativae alicuius concessae à Papa ad Beneficia, si quae jam vacant, vel proximè vacatura sunt, impediant permutationem Beneficiorum? Respondetur, tales gratiae expectativae non se extendunt ad Beneficia resignata ex causa permutationis, adeoque valida est permutatio Beneficiorum, non obstantibus gratiis expectativis, prout statuitur in *c. Licet; unie. h. t. in 6.* Ubi Bonifacius VIII. ita rescribit, „ licet alicui in Diocesi (sub qua comprehenditur „ etiam Civitas Episcopalis, *Gl. hic v. Diocesi*) auctoritate Apostolica Beneficia proximè vacatura expectent: illi tamen, qui secundum formam juris „ (*c. Quasi in 5. h. t.*) Beneficia ad collationem Episcopi in eadem Diocesi spectantia permutare volunt, liberè ac sine fraude ea in manibus Episcopi resignare possunt: neque enim spectata aequitate, quae rigori juris praeferenda est „ (*l. Placuit, 8. C. de judic.*) per tales gratias expectativas permutationes Beneficiorum hujusmodi, quae alias minime resignassent, ullo modo impediri debent. V. g. „ si Titio à Papa concessa sit gratia expectativa, ita, ut ipsi Beneficium, quod jam vacat, vel proximè vacaturum est, conferendum sit ex mandato Papae, sive sit Beneficium curatum, vel simplex: sive etiam dignitas, aut personatus, dato certo executore ad compellendum: postea verò duo Clerici, in eadem Diocesi sua Beneficia in manibus Ordinarii resignent, permutationis causa, & Titius petat unum ex Beneficiis resignatis sibi, vi gratiae expectativae conferri: hoc casu, licet secundum juris rigorem unum ex Beneficiis resignatis ipsi conferri deberet; quia dicta Beneficia per resignationem verè vacant, adeoque sub gratiis expectativis, quibus generatim alicui mandatur conferri Beneficium proximè vacaturum, comprehenduntur: nihilominus tamen ex aequitate hujusmodi gratiae expectativae resignationes Beneficiorum ex causa permutationis factas impedire non debent, neque in ijs locum habent; cum eorum resignatio non sit facta, nisi causa permutandi, sive ea conditione, ut permutatio sequatur, *Gl. hic in casu.* Neque verò per hoc gratiam expectativam habenti aliquid decedit, vel in ejus prajudicium fit; ut notat *Gl. fin. hic* nam isti resignantes non erant resignaturi, nisi causa permutationis, cum ergo resignatio ista Beneficiorum non sit facta, nisi animo permutandi, non debet actus agentium extendi ultra intentionem eorum, ut tradit *Gl. hic in notis.* Quod si permutatio secuta non fuisset, Beneficia illa restitui debuissent ipsis permutantibus, ita, ut si alicui alteri, praeter permutantes, collata fuisset, collatio fuisset irrita, juxta *Clement. unie. h. t.*

XXXVI. Excipiendum tamen est, nisi resignatio, & permutatio Beneficiorum in fraudem facta sit, ut pracludatur via habenti gratiam expectativam; tunc enim probata fraude, expectans posset petere unum ex Beneficiis permutatis, non obstante hujusmodi permutatione, perinde ac si vacasset per mortem, vel resignationem, non ex causa permutationis: sed simpliciter, ut colligitur ex hoc cap. & tradit *Gl. recepta hic in casu, & v. Sine fraude, arg. c. 2. de renunciat. in 6.* An autem in fraudem facta sit permutatio, colligi debet ex qualitate, & circumstantiis facti, juxta *cir. c. 2.*

P p 2

non

non autem ex eo præcisè, quòd habens Beneficium tenue, illud permutet cum habente pingue, vel Clericus juvenis cum sene, sufficiens adest indicium ad præsumendam fraudulentam permutationem, *Arg. l. Dolus; 12. C. de rescind. vendit. junct. Gl. marg. & docet Franc. in cit. c. un. num. 12. h. t. in 6.* quia auctoritas Superioris, à qua permutatio sumit robur, tollit præsumptionem fraudis, nisi alia concurrant conjecturæ fraudis, ut si permutetur Beneficium tenue cum pingui proximè vocaturo, quia v. g. alter permutans est morti vicinus, vel si permutatio fiat inter consanguineos, &c. *Rebuff. in prax. Tit. de permut. num. 42. & seqq. Azor. cit. c. 29. q. 30.*

§. VI.

An res, siue ius spirituale possit permutari pro re temporali, & è converso: Item an res spiritualis pro re spirituali?

XXXVII. Assertio 1. Jus spirituale, v. gr. jus percipiendi decimas Clericales non potest commutari pro re temporali, siue pretio æstimabili; cum sit jus spirituale, & in spirituali titulo fundatum, prout sumitur ex c. Exhibita; 9. & ult. h. t. Ubi cum lis orta esset inter Abbatem & Conventum S. Martini in Pannonia ex una parte, & Præpositum Albanensem ex altera, super quibusdam decimis: ea delegata fuit Capellano Papæ tunc in Hungaria commoranti, in quem, & Magistrum M. tanquam in Arbitros partes compromiserunt: qui pronuntiârunt, si dictus Præpositus à Rege Hungariæ decem millia solidorum impetravit concedenda, seu solvenda Monasterio, tunc ipsi Monachi desistere debeant à petitione decimarum. Super hoc arbitrio consultus Papa Gregorius IX. mandavit quibusdam Abbatibus; cum permutatio spiritualium cum temporalibus sit reprobata, ideo si rem ita gestam esse, ipsis constiterit, prædictum arbitrium, & quicquid ex eo secutum est, irritum esse, decernant.

XXXVIII. Pro explicatione hujus Cap. Notandum primò. Si Arbitri causam dubiam super jure spirituali uni litigantium adjudicent, ita tamen, ut is propterea obligatus sit, ad solvendam alteri parti pecuniam, vel aliud quid pretio æstimabile, tale laudum, seu arbitrium non valet, *cit. c. ult. h. t. & c. Super eo 7. de transact. & c. 2. de arbitris.* Ratio est, quia id Simoniacam pravitatem continet, cum pro jure spirituali accepto, vel retento datur aliquid temporale. Non obstat, quòd Arbitri, sicut etiam Judices in lite Beneficiaria possint uni litigantium adjudicare Beneficium, eumque gravare, ut pro bono pacis pecuniam parti alteri persolvat, juxta c. Nisi essent; 21. de præbend. Nam respondetur, cum *Gl. in c. 2. V. Ut super decimis, de transact.* quòd transactio propriè dicta non possit fieri super re spirituali, ita, ut pro illa vicissim detur aliquid temporale, tale enim pactum esset Simoniacum: siue ipsæ partes litigantes ita inter se paciscantur, c. Cum pridem; 4. de pact. & c. Constitutus; 4. de transact. siue ipsi Arbitri,

vel Arbitratores ita pronuncient, ut patet ex cit. c. ult. h. t. & cit. c. 2. junct. *Gl. V. Quinque Marchas, de arbit.* nam si super jure spirituali, v. g. jure decimandi, propriè dicta transactio fiat (hoc est talis, per quam super re dubia, seu lite incerta fit pactio, non gratuita, ut colligitur ex l. 1. ff. de transact. & l. Transactio; 38. C. eod.) ita ut pro illo vicissim detur aliquid temporale: tunc pro jure spirituali, saltem dubio alteri parti competente datur aliquid temporale; seu pretio æstimabile, adeoque est Simoniacæ transactio.

XXXIX. Aliud verò dicendum est, si transactio impropriè dicta, siue compositio amicalis inter partes litigantes, interveniente auctoritate Judicis ordinarij, vel Delegati, vel etiam Arbitrorum compromissariorum: si enim duo litigenti super Beneficio, vig. coram Judice, potest is ex partium consensu, aut compromisso, non in compensationem dubij juris (quod Simoniacum foret, ut dictum) sed ob aliam causam, & nominatim ob bonum pacis, & concordiam, & ut à lite recedatur, partem, cui Beneficium adjudicatur, pensionem pecuniariam gravare solvendam alteri parti: ita tamen, ut tale onus pensionis personale solum sit, & non reale impositum ipsi Beneficio, prout habetur in cit. c. Nisi essent; de præbend. & dictum supra Tit. 5. num. 69. & seq. quamvis talis amicalis compositio non possit fieri privata auctoritate, seu pactioe ipsarum partium, ut non vit *Gl. Ibid. V. Ex jussione:* ideoque si inter partes litigantes conventum sit, ut una pars lite, & jure Beneficiario cedat; altera verò pars temporale quippiam det, seu offerat, v. g. expensas factas restituat, talis transactio illicita est, & Simoniacæ, prout sumitur ex cit. c. Cum pridem, de pactis; & ex *Imola docet ibid. Laym. n. 1.* neque à Superiore, seu Judice approbari, seu confirmari debet. Ratio autem disparaturis inter amicabilem compositionem, quæ à partibus initium habet, & inter illam, quæ fit auctoritate Judicis, hæc assertur à *Suar. Tom. 1. de Relig. lib. 4. de Simon. c. 51. nu. 21.* quia in priore conventionione à partibus facta periculum est, ne spirituale pro temporali detur, ob utilitatem propriam, quam privati quærere solent, præsertim temporalem: Judex vero ratione officij præsumitur habere intentionem rectam, videlicet pacis, & concordiam.

XL. Porro aliter explicat, & concordat cit. c. Nisi essent; de præbend. cum c. ult. h. t. *Barbosi in Cuius lect. ibid. num. 7.* nam dupliciter potest quis dare temporale pro re, seu jure spirituali, & notat etiam *Suar. cit. l. 4. c. 50. n. 2. & n. 18.* vel post jus acquisitum in re, seu jure spirituali, v. g. Beneficio: & tunc pro bono pacis, vel ob aliam justam causam licitum est, pro eo dare temporale; & de eo loquitur cit. c. Nisi essent; ubi Arbitri Beneficium adjudicabant illi, qui in eo jus habebat, ut videtur colligi ex verbis *Textus ibi: habent Prioratum: & ibi: secundum iustitiam videtur esse statutum.* Vel datur temporale pro spirituali ab eo, cui nullum in eo est adhuc jus acquisitum; tunc neque interveniente auctoritate judicis inferioris, id est licitum, ut in cit. c. ult. in quo non constabat jus decimandi ad Præpositum pertinere: sed dubium erat, & tamen per arbitrium ipsi illud adjudicatum fuit, si impetravit à Rege certam pecuniam Monasterio, & sic temporale pro spirituali fuit commutatum.

mutatum, quod est Simoniacum. Ratio discrimi-
nis est, quia priore casu, quando quis dat tempora-
le pro bono pacis, vel ex alia iusta causa, non cen-
setur spirituale emere pro temporali, quippe cum jam
ipsi in illo jus quæsitum sit: sed solum redimere vel
se vexationem, seu gravamen ipsi in iure spirituali
postea illatum, quod jam suum erat: at verò poste-
riore casu, censetur quis jus ipsum spirituale emere
pro temporali; quia nullum jus in ipso habuit: sed
de novo illud consequitur. Et hæc expositio est quo-
que probabilis.

XL I. Notandum secundò, *In cit. c. ult. h. t.*
per arbitrium non tam facta est transactio: quam po-
tius venditio perpetua juris decimandi, unde verifi-
mile est, illud arbitrium ortum fuisse ex conventio-
ne partium, & fundatum fuisse non in bono pacis,
& concordia: sed in permutatione unius rei pro alia,
scilicet rei spiritualis, cum temporali, ideòque à Papa
arbitrium irritum fuit declaratum, *Suar. cit. loc. n. 23.*
& consequenter etiam id, quod ex eo secutum est;
quia quando principale non tenet, nec accessorium,
tenet, *Gl. hic in notat.*

Notandum tertio. Cum jus percipiendi deci-

mas Clericales non possit commutari pro re tempo-
rali, multò minùs potest vendi, *Gl. hic V. Tempora-
lia*, quamvis ipsi fructus temporales possint vendi;
imò etiam licitum est facultatem, illos percipiendi ad
certum tempus concedere, seu locare, *c. 2. de locat.*
Quòd si jus decimarum legitimà auctoritate Super-
ioris absolute, & in perpetuum sit separatum à titu-
lo spirituali, tum non est prohibitum illud vendere,
cum tunc sit jus merè temporale, ut patet ex suprà
dictis.

XL II. Assertio 2. Res spiritualis (exceptis
Beneficiis, de quibus suprà) potest permutari pro alia
re spirituali, dummodo utraque sit res merè spiritua-
lis, cui scilicet nihil pretio æstimabile sit annexum,
ut docet *Gl. in c. Quam pio; 2. V. Pactio, caus. 1. q. 2.*
ubi ait, per verba illa generalia, *dummodo omnis pactio,
vel conventio cesset*, prohiberi inhonestas pactio-
nes, non autem honestas: per inhonestas autem intelli-
guntur illæ, per quas spirituale promittitur pro re
temporali obtinenda; & per honestas, quando spiri-
tuale pro spirituali promittitur, vel datur, talia enim
pacta nullibi in iure reperiuntur prohibita, *Suar.
Tom. 1. de Relig. lib. 4. de Simon. c. 31. num. 20.*

TITVLVS XX.

DE FEUDIS.

Actum est in præcedentibus Titulis de contractibus, quibus dominium rerum
directum transfertur, videlicet de emptione ac venditione, & de permuta-
tione, nunc subicitur Titulus de Feudo; quia per contractum feudalem
utile dominium, seu jus utilitatis transfertur, ideòque etiam inter species
alienationis prohibita numeratur, sicut & Emphyteusis. Porro Feudum
vel à fœdere, vel potius à fide, seu fidelitate dictum, quam Vasallus sin-
gulariter Domino præstare debet: interdum accipitur pro ipsa re feudali,
quæ in Feudum conceditur, in præsentem verò potissimum sumitur pro ipso
Contractu feudali.

§. I.

Quid sit Feudum, & quotuplex?

I.

ASSERTIO I. Feudum sic describitur a-
pud *Jul. Clarum lib. 4. sent. §. Feudum, q. 4.*
Zasum in Epitome Feudali, par. 1. num. 3.
Rosenthal tract. de Feud. c. 1. concl. 3. Lessl.
l. 2. de iustit. c. 24. n. 5. Est benevola, li-
bera ac perpetua concessio rei immobilis, vel æqui-
pollentis, cum translatione utilis dominij, proprie-
tate retentâ, sub fidelitate, & exhibitione servitio-
rum, sive sub onere fidelitatis, & obsequij personalis
exhibendi. Dicitur primò, *Benevola & libera con-*
cessio, per quod distinguitur potissimum Feudum ab
Emphyteusi, in qua annua pensio realis, seu canon
solvitur: in puro Feudo verò solum obsequium per-
sonale domino exhibetur. Quamvis etiam in Feudo

interdum aliquid solvatur in recognitionem dominij
directi: sed tunc ex parte deficit à natura Feudi, &
accedit ad conditionem Emphyteusis, ut notat *Lessl.*
c. l. Additur perpetua concessio; quia quædam sunt
Feuda, quæ non perpetuò: sed ad certum tantum
tempus conceduntur, & propriè dicta Feuda non
sunt: sed à natura Feudi degenerant, *Zas. in Epit.*
Feud. par. 12. n. 4. & seqq. Dicitur secundò, *Rei im-*
mobilis, vel æquivalentis, nam res mobilis, v. g. pec-
unia separata, ac per se in Feudum dari non potest,
Lib. 2. Feudor. Tit. 1. §. Sciendum; à sensu contrario.
Ratio est, tum quia in rebus mobilibus dominium di-
rectum ab utili separari non potest, nec remanere pe-
nes dantem; nam res mobiles, vel usu consumun-
tur, & ita proprietas rei in Feudum datæ extinguere-
tur, quæ tamen penes dominum remanere debet: vel
si servarentur, nullam præstarent utilitatem, *Zasius*
c. l. p. 4. n. 21. Nomine autem rei immobilis veniunt,
non solum res soli, seu fundi, veludi prædium, ager,
Castrum: sed etiam quicquid solo, vel fundo cohæ-
ret,